

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2019

Toimiala: Vapaa-aika

Palvelualue: Turun kaupunginorkesteri

Sopimuksen tarkoitus:

Operatiivinen sopimus täydentää toimialan strategista sopimusta. Tässä sopimuksessa määritellään kaupungin strategiasta, strategisten ohjelmien linjauksista sekä kulttuurilautakunnan painopisteistä johdetut orkesterin sitovat tavoitteet.

1 Lähtökohdat

1.1 Kuvaus toiminnasta

Turun kaupunginorkesterin tehtävänä on musiikkikulttuurin vaaliminen, edistäminen ja julkisten konserttien järjestäminen sekä muiden järjestäjien tapahtumien mahdollistaminen ulosvuokrauksen keinoin.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät

OKM:n kulttuuripoliittisessa strategiassa 2025 toimintaympäristön muutoksia kuvataan mm. seuraavasti:

Eriarvoistumiskehityksen vuoksi Kulttuuriin vähän osallistuvien osallistaminen sekä taide- ja kulttuuriharrastamisen ja -osallistumisen kustannusten kurissa pitäminen pysyvät tärkeinä tavoitteina. Tasa-arvoisen kulttuuripalvelujen saatavuuden turvaamiseksi joudutaan etsimään uusia tapoja ja rakenteita järjestää, levittää ja rahoittaa palveluja, myös hallinnonalarajojen yli. Lasten ja nuorten kulttuuriharrastuneisuus tulee entistä tärkeämmäksi, koska se kehittää paitsi luovuutta myös tukee hyvinvointia, oppimista ja osaamista. Taide- ja kulttuurikasvatusta ja -opetusta antavat toimijat, muut lasten ja nuorten kulttuuriharrastamista edistävät toimijat sekä taiteen ja kulttuurin tekijät kehittävät uusia yhteistyön muotoja.

→TFO vastaa muutokseen laajan yleisökasvatustyönsä sekä mahdollisimman matalan kynnyksen toimintaperiaatteen kautta.

Digitalisaatiokehitys jatkuu voimakkaana. (...) Digitaaliset palvelut voivat olla tärkeä lisäkeino turvattaessa alueellisia kulttuuripalveluja ja ihmisten osallisuutta ja osallistumista. Digitaaliset palvelut eivät kuitenkaan korvaa esitysten ja yleisöjen välistä elävää vuorovaikutusta, joten syntyy tarvetta kehittää myös kiertue toimintaa, yhteistyötä eri alueilla sijaitsevien taide- ja kulttuurilaitosten ja ryhmien kesken sekä muita elävää vuorovaikutusta turvaavia palvelumuotoja. Tarve ottaa huomioon kieli- ja kulttuurivähemmistöt, vammaiset ja muut erityisryhmät tulee koskemaan myös digitaalisia palveluja ja toimintoja.

→TFO Virtual -hankkeessa luodaan sekä uusia, kokonaan digitaalisia taide-elämyksiä että tuotetaan lisäarvoa elävälle esitystoiminnalle.

Mahdollinen valtiosuosijärjestelmän uudistus on suurin orkesterin rahoitukseen vaikuttava ulkoinen muutostekijä lähivuosina. Orkesterin toiminnan suunnittelussa huomioidaan lainvalmistelun mukaisia painotuksia ja pyritään varmistamaan asema pitkäaikaisimman rahoituskategorian toimijana.

Merkittävin paikallisen toimintaympäristön muutostekijä on Turun konserttitalon peruskorjaus tai uuden konserttitalon rakentaminen. Nykyinen konserttitalo on toiminnallisuuden kannalta välttämätöntä korjata, mikäli se toimii TFO:n kotisalina vastaisuudessaakin. Vuoden 2019 aikana päätettäneen korjaamisen ja uudisrakentamisvaihtoehdon välillä. Orkesterin toiminnalle mahdollinen useita vuosia kestävä väistöaika olisi hyvin haasteellinen, sillä harjoitus-, roudaus- ja konsertointitarpeet täyttyviä tiloja on kaupungissa tarjolla vähän. Mikäli uudisrakentamisvaihtoehtoon päädytään, on konserttitalo kuitenkin paras vaihtoehto toiminnan jatkamiselle uuden talon valmistumiseen asti. Nykyisen konserttitalon osalta on tällöin valmistauduttava taloteknisiin korjauksiin.

2019 saatava päätös remontti-/uudisrakennusvaihtoehdon toteutumisesta ohjaa toiminnan ja ohjelmiston sekä niihin liittyvän viestinnän suunnittelua.

Nykyiseen taloon sekä mahdolliseen Konserttitalon peruskorjauksen aikaiseen väistötilaan liittyvät haasteet vaikeuttavat tilapäisesti orkesterin rekrytointeja ja vierailijakiinnityksiä. Orkesterit kilpailevat parhaista soittajista, solisteista ja kapellimestareista globaalisti, ja parhaiden voimien houkuttelemisessa konserttitaloilla on merkittävä vaikutus. Uuden konserttitalon tarveselvitys on tässä suhteessa positiivinen signaali kaupungin sitoutumisesta orkesterin kehittämiseen.

Orkesterin taiteellisen työskentelyn kehittäminen vakituisia sopimuksia tarkastelemalla tulee ajankohtaiseksi vuoden 2019 aikana.

Lisätään tähän taulukko Palvelualueetta koskevat tunnusluvut, jotka kuvaavat palvelujen tarvetta (tarpeen muutosta) 2019 ja mahdollisesti eteenpäin (väestön muutokset yms.)

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Kulttuurilautakunnan painopisteet :

- Eriarvoistumisen poistaminen - kaikkien yhteinen Turku
→TFO vastaa tarpeeseen laajan yleisökasvatustyönsä sekä matalan kynnyksen toimintaperiaatteen kautta, mm. jalkautumiset, kohderyhmyty ja hinnoittelu.
- Sisäisen ja ulkoisen yhteistyön vahvistaminen
→TFO tuottaa tapahtumia yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden sekä kolmannen sektorin ja oppilaistosten kanssa.
- Vetovoimainen Kulttuuri -Turku
→TFO tuottaa 2019 aikana 1-3 konserttia ulkomailta tai muualla Suomessa, toimien samalla Turun kulttuurisena käyntikorttina. TFO on Turun musiikkikulttuurin huippuyksikkö.
- Digitaaliset palvelut - moderni ja historiallinen Turku.
→TFO Virtual -konseptin jatkokehittäminen luo uusia sisältöjä ja lähestymistapoja taidemusiikkiin, esimerkkinä sähköinen käsiohjelma.

Lautakunnan toimintaperiaatteina ovat kriittinen ja rohkea oman toiminnan tarkastelu sekä työntekijöiden hyvinvointi.

→TFO jatkaa henkilöstön kehittämishanketta, jolla tuetaan mm. orkesterin sisäisiä johtamistaitoja sekä valmistautumista tilaresurssien muutokseen. Tähän sisältyy myös toimintasäännön uudistaminen.

TFO:n tarkoituksena on musiikkikulttuurin vaaliminen ja edistäminen. Orkesteri on onnistunut tehtävässään erinomaisesti kansallisesti korkeiden kävijämääriensä, rohkean ja monipuolisen ohjelmistonsa sekä uusien osallistumistapojen, mm. verkkokonserttien valossa. Näitä ylläpidetään ja kehitetään edelleen. Orkesteriala on yleisesti nosteessa ja merkittävä tekijä kulttuurin vetovoimaisuudessa.

Kehittämistarpeita:

- Orkesterin toimitilat ovat riittämättömät ja huonokuntoiset. Talon mittava peruskorjaus tai uudisrakentaminen tulevat päätöksentekoon vuoden 2019 aikana, jonka jälkeen siirrytään hankesuunnitteluvaiheeseen.
- Orkesterin vuokra- ja palvelusopimus kulttuurikaupan osalta päättyy vuoden 2019 aikana. Tämän johdosta lipunmyynti tulee uudelleenjärjestellä syyskaudesta 2019 alkaen. Samalla selvitetään kaupungin yhteispalvelupisteiden toimintamallia.
- Konserttitalon ravintolapalveluiden sopimus päättyy vuoden 2018 lopussa, johon mennessä uusi sopimus kilpailutetaan. Ravintolapalveluiden jatkojärjestelyt riippuvat mahdollisen Konserttitalon peruskorjauksen aikatauluista.
- Taiteellisen toiminnan kehittäminen vakituisten vierailijasopimusten uusimisen myötä.
- TFO Virtual -konseptin jatkoraohituksen hankkiminen

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

1.000 €	TOT 2017	TA 2018	TA 2019
Tulot	-1 085	-866	-862
Menot	6 203	5 767	5 828
Netto	5 118	4 902	4 966
Muutos-%		-4,2	1,3

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	TOT 2017	TA 2018	TA 2019
Htv	87,3	91,5	91,5
Palkat ja palkkiot		3 589 713	3 697 404
Sijaistus %	49,1	49	49
Sairauspoissaolo%	1,6	2,5	2,5

4 Toiminnalliset tavoitteet

4.1 Projektit

Hanke	Projekti	Tausta	Hyödyt ja onnistumisen arviointi (Miksi?)	Projektin kuvaus ja tuotokset (Mita?)	Vaihe
	Finaalisolitto (suuruutuanto 2019)	Leif Segerstam on toiminut Turun filharmonisen orkesterin ylikapellimestarina vuodesta 2012. Hänen ylikapellimestarikaudellaan TFO:n taiteellinen taso on kohonnut sekä etenkin orkesterin brandi ja tunnettavuus ovat kasvaneet uudelle tasolle. Segerstamin ylikapellimestarikausi kuitenkin päättyi keväällä 2019, minkä vuoksi hänen viimeisestä konsertistaan TFO:n ylikapellimestarina halutaan tehdä Tapaus ja Suuri Juhla. Sen on ansainnut myös turkulaisille tarkea Konserttitalo, jonka tulevaisuus on edelleen auki. Jaähyväiskonsertin ohjelmana toteutetaan Richard Straussin Salome-oopperan konserttiversio, joka on yksi maailman menestyksekkäimpiä oopperoita. Vuodella 2019 on myös henkilökohtaisia merkitystä Straussille ja Segerstamille: Straussin kuolemasta tulee kuluneeksi 70 vuotta, kun taas Segerstam viettää samana vuonna 75-vuotissyntymäpäiväänsä.	Suurtuotannolla halutaan toteuttaa produktio, joka muutoin ei voitaisi orkesterin normaalina ohjelmistona tuottaa. Yleisölle tarjotaan mahdollisuus korkealokkaiseen oopperaesitykseen Turun Konserttitalossa. Konserttien nimeäminen seuraa kulttuurilautakunnan vahvistamia periaatteita, ja esitykset ovat siten taloudellisesti hyvin saavutettavissa kaikille. Esityksiin myös kutsutaan erityis- /kohderyhmien asiakkaita, jotka muutoin eivät ehkä oopperaan oma-aloitteisesti osallistuisi. Tämä edistää kulttuurista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.	Richard Straussin Salome vaatii suuren orkesterin, neljä solistia paaroileihin ja kaksi solistia sivurooleihin sekä 12 muuta sivuroolin laulajaa. Teos toteutetaan kahden (optio 3.) esityksen konserttiversiolla, jonka johtaa TFO:n ylikapellimestari Leif Segerstam. Nimirooliin on kiinnitetty Anu Komi, joka on yksi menestyneimmistä suomalaisopraanoista ja jolle rooli on uusi. Myös muut paaroolit sekä tärkeimmät sivuroolit miehitetään suomalaisilla eturivin oopperalaulajilla. Muut sivuroolit on suunniteltu toteutettavaksi yhteistyössä Sibellius-Akatemian lauluuokan kanssa. Näyttävyyttä esitykseen rakennetaan valaistuksella, projisoinneilla ja puvustuksella. Oopperakonsertit ovat olleet Turussa valtavan suosittuja, mutta miehityksestään johtuen niiltä ei voida toteuttaa osana orkesterin normaalia ohjelmistoa. Tällä erityistuotannolla haluamme ottaa käyttöön Konserttitalon koko kapasiteetin ja tehdä puitteille kunniaa. Konsertti-ilian elämystä täydentää asiantuntija- ja taitoilijajoukko, jossa yleisöllä on mahdollisuus tutustua teokseen syvällisemmin. Yksi esityksistä on mahdollista streamata netissä sekä lisäksi julkisella paikalla yhteistyössä esim. kirjaston, museon tai teatterin kanssa tai kulttuurikumppaniyhteistyönä.	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)
	Henkilöstön kehitys	Projektissa kartoitetaan ja kartutetaan musiikkojen työelämätaitoja, kuten johtamistaitoja ja erilaisten työskentelytapojen tehostamista. Tarve taitojen kartuttamiselle ja sisällille koulutukselle tuli Ilmi Kunta10-kyseilyn tulosten perusteella.	Tavoitteena on henkilöstön osaamisen kehittäminen. Projekti toteutetaan erilailla sisällillä koulutuksilla (mm. ulkopuolisten asiantuntijoiden luennot ja mestarikursseina työskentely) eri asemassa oleville muusikoille. Aaenjohtajat ja 1. puuttien soittajat tarvitsevat stommaharjoituksia ja pienryhmäkokoontumisen harjoituksia varten johtamistaitoja. Tehokkaiden työskentelytapojen omaksuminen ja vahvat johtamistaidot ovat edellytys hyvälle taiteelliselle lopputulokselle. Hyötyjä mitataan sekä taiteellisiin tavoitteisiin yltämisena että paremmin organisoituna sisäisinä toimintaprosesseina. Taide itsessään ja taiteelliseen määrään päihin pääseminen ovat kaupunginorkesterin tavoitteita.	Projektin tavoitteena on työssään viihtyvä, osaamistaan aktiivisesti päivittävä ja tehtävänsä tasalla oleva muusikko, joka työskentelee motivoituneesti ja ymmärtää roolinsa osana orkesterin taiteellista lopputulosta.	V2 Toteuttamiskelpoisuuden arviointi (Valmisteluvaihe)
TFO Virtuaali	Digipalvelut tutuksi! TFO:n nettikonserttikiertue	Yksi Turun filharmonisen orkesterin nettikonserttien tärkeimmistä tehtävistä on tarjota mahdollisuus kokea orkesterin konsertteja niille ihmisille, joilla ei ole muuten mahdollisuutta osallistua itse fyysisiin konserttitilaisuuksiin. Yksi näistä ryhmistä on Hyton asumispalveluyksikköjen asiakkaat. Digipalvelut tutuksi! TFO:n nettikonsertit -projektin tarkoituksena on esitellä orkesterin nettikonsertteja asumispalveluyksikön asiakkaille ja opettaa sekä vierailukohteiden henkilökuntaa että itse asiakkaita käyttämään asumispalveluyksiköistä löytyviä AV-laitteita nettikonserttien katsomiseen. Mukana kiertueella on kulttuurituottaja Olli Hirvonen, TFO:n muusikko ja teknisestä toteutuksesta vastaava asiantuntija Juri Jalasmäki.	Kiertue tavoittaa sellaista yleisöä, joka ei muuten pysty osallistumaan konsertteihin. Lisäksi yhteisesti vietetyt nettikonserttitilaisuudet auttavat yhteisöllisyyden luomisessa ja mahdollisesti yksinäisyyden vähentämisessä asumispalveluyksikön asiakkaiden keskuudessa. Kiertueen tarkoitus on juurruttaa nettikonserttitoiminta osaksi asumispalveluyksiköiden pysyvää virike toimintaa, jolloin kiertue jatkaa hyödyn tuottamista myös vierailun jälkeen. Toiminnan juurtumisen on määrä näkyä joko yhteisesti asumispalveluyksikössä järjestetyissä nettikonserttitilaisuuksissa tai nettikonserteissa. Joita asiakkaita katsovat omatoimisesti omilla tai asumispalveluyksikön laitteilla.	Kiertueen aikana kiertetään 15–17 paikallista Hyton asumispalveluyksikköä. Vierailut aloitetaan syksyllä 2018 ja niitä jatketaan tarvittaessa keväällä 2019. Esitellyt tilaisuudet toteutetaan kolmen hengen joukolla, johon kuuluu Olli Hirvosen lisäksi TFO:n muusikko ja tekninen asiantuntija. Konseptin siis sisältyä elävä muusikko, joka esiintymällä ja haastattelun myötä tuo tilaisuuksiin oman tarpeen lisänsä. Tällaisesta elävän esiintyjän ja digitaalisen palvelun yhdistämisestä on ollut hyviä kokemuksia muissa orkestereissa.	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)
TFO Virtuaali	TFO Virtuaali: E-kasiohjelma	Turun filharmoninen orkesteri kehittää ja toteuttaa sähköisen kasiohjelman konserttityleisön käyttöön. E-kasiohjelma on harppaus nykyajakaiseen, saavutettavampaan ja ekologiseen tiedonhakuun. Tavoitteena on luoda alylaitteella käytettävä sovellus, joka tukee toimintoja, joita ei ole mahdollista toteuttaa perinteisellä fyysisellä kasiohjelmalla. Esimerkkeinä tästä ovat musiikoiden ja kapellimestarien haastattelut sekä soittinesitellyt videonäytteenä. Yksi tärkeimpiä e-kasiohjelman mahdollistamia ominaisuuksia on live-selostus, jossa musiikintutkija tai muu lainsäätäjän taidemusiikin asiantuntija kertoo kappaleista samalla, kun niitä esitetään.	Sähköinen kasiohjelma on ainutlaatuinen väline, jollaista ei ole toteutettu Suomen tai Pohjoismaiden orkestereissa lukuun ottamatta perinteisten kasiohjelmiin nakoisversioita. E-kasiohjelmalla pyritään tekemään orkesterikonserteista helpommin lähestyttävää uudelle yleisölle. Sekä nuorelle että aikuiselle yleisölle orkesterikonsertteihin osallistumisen kynnyksen huomattavan korkea, varsinkin ensikertalaisille. Pelätään sitä, että musiikista ei ymmärrä mitään tai että ei osata konserttietiketä. Suurin osa näistä peloista ovat kuitenkin väärä (joskin varsin sitkeitä) stereotyyppiä, jotka saadaan rikottua sillä, että yleiso saadaan innostumaan konserteista ja kokemaan ne helpommin lähestyttäväksi. Suurin näistä peloista on ymmärtämättömyyden peiko. E-kasiohjelman tarkoitus on auttaa ja opettaa sen käyttäjää kuuntelemaan lainsäätäjän taidemusiikkia. Onnistuessaan se voittaa uuden kuulijan pelon siitä, että ei ymmärtäisi konserteissa esitettävää musiikkia. Kokeneemillekin konserttikävijöille e-kasiohjelma tuo paljon sellaista lisäarvoa konserttiin, jota perinteinen kasiohjelma ei voi tarjota.	E-kasiohjelman muotona tulee olemaan alylaitesovellus tai verkossa sijaitseva sivusto, jota käytetään alylaitteella. E-kasiohjelman tärkein ominaisuus tulee olemaan tekstipohjainen live-selostus, joka antaa käyttäjälle vinkkejä ja ohjeita siitä, mitä kappaleissa milläinkin tapahtuu olli heikintä käyttäjää kuuntelemaan musiikkia. E-kasiohjelmaan tulian lisäämään myös kattaus muita ominaisuuksia, joiden toteuttaminen ei muuten onnistuisi. E-kasiohjelman ominaisuuksien ja muodon suunnittelu on alkanut vuosien 2017–2018 taitteessa. Toteuttaminen vaatii ulkoisen rahoituksen varmistumista. Rahoitusta tulian hakemaan kevaan 2018 aikana ja syksyllä 2018. Tavoitteena on saada rahoituksen myötä projekti toteutusvaiheeseen keväällä 2019.	V3 Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe)
TFO Virtuaali	TFO Virtuaali: Virtuaalimaskotti	Turun filharmonisen orkesterin ja Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteistyönä luodaan uudenlainen tapa osallistua konserttiin: virtuaalimaskotti. Lisätyn todellisuuden keinoja hyödyntävä maskotti on uusi askel kansallisessa sinfoniaorkesterimaailmassa, jossa vastaavaa ei ole aikaisemmin toteutettu.	Virtuaalimaskotin päämääränä on pyrkiä tekemään orkesterikonserteista helpommin lähestyttävää uudelle, nuorelle yleisölle, jolle orkesterikonsertteihin osallistumisen kynnyksen huomattavan korkea, varsinkin ensikertalaisille. Usein synnyn tahaan ovat erilaiset pelot esim. pelätään sitä, että musiikista ei ymmärrä mitään tai että ei osata konserttietiketä. Suurin osa näistä peloista ovat kuitenkin väärä (joskin varsin sitkeitä) stereotyyppiä, jotka saadaan rikottua sillä, että yleiso saadaan innostumaan konserteista ja kokemaan ne helpommin lähestyttäväksi. Lapsille virtuaalimaskotti toimii turvallisuuden tunteen luojana, ilon lähteenä ja tiedon antajana, jotka kaikki madaltavat kynnystä osallistua konsertteihin.	Projektin aikana luodaan orkesterille virtuaalimaskotti ja sen käyttöä pilotoidaan vuoden 2018 jalkautumisviikon aikana järjestettävässä konserttipiknik-tapahtumassa. Maskotin jatkekehitystä jatketaan ulkoisen rahoituksen varmistumisen myötä.	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopistealue	Toimialan tavoite TA 2019	Palvelualueen tavoite TA 2019
Työ lisää hyvinvointia	1A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista: - hyödyntämällä koulutusta - antamalla tukea - luottamalla omiin alaisiin	ks. henkilöstön kehitys -projekti TP:ssä
Rakentava ja hallittu muutos	5A. Muutoksen kokeminen työssä 6A. Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	Toimintaympäristön muutokseen valmistautuminen. Ymmärryksen lisääminen työntekijöiden vastuusta omasta työstään sekä työyhteisön hyvinvoinnista.
Parempi johtaminen	7A. Tavoitteiden selkeys ja avoimuus päätöksenteon perusteissa 9B. Työpaikan tiedonkulun varmistaminen	Toimintasäännön päivitys ja sen mukaiset käytännöt päätöksenteon tueksi. Sähköisten työkalujen käyttöönotto sisäisessä viestinnässä.
Lisätietoja:		

5.2 Toimialoittain/palvelualueittain seurattavat tavoitteet

Kunta 10 -mittarit	TOT 2016	TA 2018	TA 2019
Työpaikan ilmapiiri (1 - 5)	3,3	3,5	3,5
Työpaineet (1 - 5)	3,31	3,2	3,2
Osallistava johtaminen (1 - 5)	3,91	4	4
Työnantajan suositteleminen (kyllä, %)	82,4%	85%	85
Lisätietoja:			

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2016	TOT 2017	TA 2018	Arvio TOT 2018	TA 2019	Seuranta- väli
Orkesterin kävijämäärä	V	72 422	73 847	70 000		70 000	kk
Täyttöaste % (sinfoniakonsertit)	V	96,01%	92,18%	78%		78 %	kk
Lastentahtumien kävijämäärä	V	12 712	14 146	12 000		12000	kk
Kävijät maahanmuuttajatahtumissa	V	663	326	600		500	kk
Kävijät yleisökasvatustahtumissa	V	5956	6 279	5 000		5000	kk
Konserttitalon ulosvuokraus	V	58	76	70		52	kk
Asiakastyytyväisyyskyselyn KA	L/V	4,46	4,35	4,46		4,35	vuosi

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saatavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus